

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Dialecticæ

Dieterich, Conrad

Giessæ Hessorum, 1611

Caput II. Axiomatis Divisio; Affirmatum & Negatum, &c.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56580](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56580)

CAPUT II.

Axiomatis Divisio; Affirmatum &
Negatum, &c.

1. Dividitur axioma 1. secundum qualitatem. 2. secundum quantitatem. 3. secundum species.

[Si dichotomia studiosus esse velis, ita dividere possis. Dividitur axioma vel secundum affectiones, vel secundum species. Affectio vel est qualitatis, vel quantitatis. Qualitas vel absoluta, vel secundum quid. Secundum qualitatem absolutam axioma vel est affirmatum, vel negatum. Ratione qualitatis secundum quid (qua ei propter affirmationem & negationem accidit) est vel verum vel falsum, &c. Vnum hic observa: In scholis Peripateticis ad exercenda Scholasticorum ingenia, & faciliorem propositionum dijudicationem proposito axioma sive enunciatione aliqua queri solet: Quæ, qualis, Quanta: Vbi, interrogatio Quæ, querit de specie enunciationis; An sit simplex (categorica,) an composita (hypothetica:) Qualis; sitne affirmata, an negata, vera, an falsa: Quanta; sitne universalis, an particularis: indefinita vel propria.]

2. Secundum qualitatem I. Axioma est vel affirmatum, vel negatum.

[Huc pertinet Divisio Philip. Propositio alia est affirmativa, alia negativa.]

3. Axioma Affirmatum est, cujus vinculum affirmatur;

Seu, in quo prædicatum de subjecto affirmatur.

Vinculum affirmatur, cum consequens (prædicatum) antecedenti (subjecto) inesse, adesse,

adesse. vel quovis modo consentire. ab
negatione indicatur. ut, *Paries est albus. For-
tita est virtus. Cælum movetur. Anima
immortalis.*

[*Hinc Philip.* Affirmativa propositio est, quæ
rat aliquid adesse vel inesse subjecto. *Observa autem
aliter accipi Affirmationem in Topicis: ubi positionem
dam significat, vid. sup. lib. 1. c. 16. fol. 154.* 2. Affirma-
est ponere consequens inesse vel convenire antecedenti
firmationem Criticam esse iudicium axiomaticum
vinculum affirmatur seu positivè enunciatur, proprie-
tium consensum, Libav. 1. 2. fol. 490.]

4. Negatum est, cujus vinculum
negatur.

In quo prædicatum negatur de
jecto,

Vinculum negatur, cum negatio vinculi
præcedit, hoc est, cum particula negativa
vinculum expressè ponitur: vel ad id di-
tur. ut, *Prodigalitas non est virtus. Leo non
asinus. Terra non movetur.* (Hic negativa
ticula expressè ad vinculum ponitur.) *Nullus
avarus est iustus. Nullus bonus est malus.* (Hic
negatio ad vinculum dirigitur.)

[*Philipp.* Negativa propositio est, quæ affer-
aliquid abesse subjecto per particulam negativam
veniente loco positam. *Vbi tamen notabis. 1. Sub-
jectum & Prædicatum accipi latius quatenus & composita
axiomatibus per Synecdochen attribui possunt. 2. Ad
negatum quidem dicitur vinculo negato, sive expressè ad
negandi ejusdemq; Symbolo & signo fiat, sive sensu. Quæ
verò negandum sit, id ex affectione argumentorum diffin-
neat, sicut. 3. Negationem Criticam aliam esse à Topicis
Vid. lib. 1. c. 18. fol. 165.] Horum sunt hi*

I. Affirmatum prius est negato.

[I. Ratione commensurationis. *Affirmatio enim est negationis mensura.* 2. ratione dependentiæ. *Negatio enim dependet ab affirmatione.* 3. ratione cognitionis. *Prius enim cognoscitur affirmatio.* 4. ratione simplicitatis. *Affirmatio enim est simplicior negatione.* 5. ratione excellentiæ. *Affirmatio enim dicit aliquid de re positivè: negatio tantum privativè.* 6. ratione Entitatis. *Affirmatio est Ens. Negatio est non Ens.*]

II. Verum negatum dependet à vero affirmato. ut, *verum est animam hominis non esse negati, quia est ἐν πλάξεια seu Spiritus.*

III. In negato particula negativa convenienti loco reponenda est, nempe vel in principio, ut, *nullus homo est Leo:* vel immediatè ante vinculum, ut, *homo non est Leo.* Itaq;

IV. Si negatio vinculum sequitur, vel ad descriptionem subjecti aut prædicati pertinet, axioma affirmatum est, non negatum. ut, *Catilina est non — bonus.* (Est affirmatum axioma, quia negatio est Topica, non Critica, sed subsequitur vinculum. (Sic: *qui non est bonus est malus. Omnis qui non crediti condemnabitur. Omnis plantatio quam non plantavit Pater cælestis eradicabitur.*) (Axiomata sunt affirmata: Quia negatio non pertinet ad vinculum, sed ad descriptionem subjecti.)

5. Utrumq; tùm affirmatum tùm negatum, est vel purum, vel modale.

6. Purum est, cujus prædicatum Subjecto convenit (de subjecto enunciat) simpliciter absque modo.

Dicitur Aristotelicus simplex, vel de inesse, ἢ ἰσχυρῶς: ut: *Omnes qui credit in*

Christum salvatur. Fide justificatur homo.
 [Simplex dicitur, non absolute, sed comparative, nempe
 spectu Modalis. Nullo enim modo determinatur.]

7. Modale est, quod determinatur
 modo quodam : cujusmodi sunt, *Necesse,
 possibile, impossibile, contingens.*
Necesse est Deum esse justum (necessitate
 soluta :) *Necesse est cras solem oriri* (neces-
 sitate physica :) *Necesse est instare poenas tempo-
 rales* (necessitate consequentiae :) *Necesse est
 Platonem ambulare dum ambulat,* (necessitate
 positionis :) *Impossibile est peccata Deo pla-
 re.* *Possibile est juvenem in florenti aetate mori.*
Contingens est hominem esse doctum.

[Assignantur hi modi etiam adverbialiter. ut, *ne-
 cessario, contingenter, impossibilitate, necessario.*
*dicuntur autem Interni sive Intrinseci, quia rebus ad-
 herent, non causa alicujus predicamenti, sed quatenus
 simpliciter sunt res. Omne enim quod est aut possibile,
 impossibile, aut necessarium, aut contingens esse
 dicitur, Scheck. Anal. tract. 3. c. 18. Caterum doctrina
 huiusmodi cum sit intricatior, nobis definitiones nudas adposi-
 tas sufficit. Vide plura apud Arist. in lib. de interpret. Tit. 1.
 3. Dialect. cap. 21. Fonseca. lib. 3. cap. 10. & alios.]*

Sic fuit Divisio I. axiomatum secundum qualita-
 tatem absolutam ; sequitur altera secundum qualita-
 tatem, quæ ipsis propter affirmationem & negationem
 inest.

CAPUT III.

*Axioma verum, Necessarium, Con-
 tingens, Falsum.*

1. *Secundum qualitatem II. Axioma*